

компетентностей, цінностей і ставлень; реалізація наскрізних змістових ліній, результативність та доцільність використаних методів, засобів і форм роботи, професійні якості вчителя.

Три дні участі в змаганнях обласного туру були днями напруженої та натхненної праці, педагогічних звершень і відкриттів для всіх учасників конкурсу. Це були зустрічі з друзями – вчителями, з якими знайомий ще часу навчання в ТНПУ ім. В. Гнатюка, з творчими й ініціативними конкурсантами, з якими зустрічались на різних конференціях і фахових семінарах. Усі учасники створювали інтерактивні дидактичні матеріали, демонстрували різноманітні платформи, які допомагали реалізувати освітні потреби в процесі навчання учнів, власні кейси дистанційних уроків та дорожні карти творчих проєктів, а також моделювали та проводили уроки з використанням різних форм і методів, підходів у роботі.

Робота над підготовкою відеореєстру учасника всеукраїнського етапу конкурсу стала своєрідною «нагородою» за перемогу в обласному етапі.

Відбірковий і фінальний етапи заключного туру всеукраїнського конкурсу тривали з 14 по 22 квітня. Метою цього відбіркового етапу було визначення, з числа 25 переможців, 12 конкурсантів, які змагатимуться у фіналі. Як і на обласному турі, пропонувалися випробування «Дистанційний урок», «Методичний практикум», «Дорожня карта творчого проєкту». На даному етапі учасникам необхідно було продемонструвати у дистанційному режимі педагогічну майстерність (розроблення інтерактивних дидактичних матеріалів у контексті теми та мети уроку, їхні переваги та доступність у використанні, відповідність принципам навчання, віковим і психологічним особливостям учнів).

Кожен з конкурсантів – це творчі особистості зі значним досвідом роботи, фахівці своєї справи, які знаходяться в постійному творчому пошуку, яким притаманні гнучкість і нестандартність мислення, вміння адаптуватися до швидких змін умов життя. Тому відбір до фіналу був сприйнятий мною як визнання професійної майстерності, результат тривалої наполегливої праці, підтримки дирекції школи та педагогічного колективу, рідних і близьких.

Основними конкурсними випробуваннями фінального туру були «Урок» і «Майстер-клас». Проведення майстер-класу передбачало демонстрування вмінь адаптувати власну педагогічну ідею до специфіки навчальних тем і вікових особливостей учнів. Формат проведення вимагав викладання навчального матеріалу для педагогічних працівників або студентів (без демонстрації прийомів виготовлення виробу). Конкурсне випробування «Урок» проходилося з учнями 5-9 класів.

Сподіваюсь, що всі конкурсанти-фіналісти своїм талантом і майстерністю зуміли переконати журі, що учитель – професія далекої дії, що вимагає майстерності, перетворює сіру буденність на незвіданий шлях до вершин. Участь у конкурсі дала можливість не лише продемонструвати фаховий і професійний рівень, але й щедро поділитися своїми педагогічними здобутками, розкрити свій внутрішній світ. Окрім цього, конкурс «Учитель року» мав об'єднавчий аспект – зібрав кращих учителів, забезпечив можливість поділитися досвідом і здобутками, якими багаті наші педагогічні колективи і шкільне життя.

Надзвичайно приємно бути серед найкращих і найталановитіших вчителів трудового навчання 2021 року за підсумками проведення фіналу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року». Переконаний, що набутий досвід сприятиме подальшому професійному зростанню.

Монько Р. М.

асистент кафедри сфери обслуговування, технологій та охорони праці
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА УМІНЬ ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Якісні структурні та соціально-економічні зміни останніх десятиріч у розвинених країнах називають переходом до постіндустріального суспільства. Вони призвели до зміни

концепцій розвитку й управління — від технократичного підходу до інноваційного, від управління персоналом до управління людськими ресурсами. У структурі життєдіяльності на перше місце вийшли такі категорії, як людина-особистість, людина-професіонал. Найбільш важливими факторами розвитку країни стають поряд із професійною компетентністю такі якості працівника, як творчість і здатність до безперервного розвитку та самоосвіти.

Польща — країна дуже близька за світоглядом до України, крім того, вона вже декілька років у Євросоюзі і має досвід переходу від командно-адміністративної системи до демократичної. У ній раніше, ніж в Україні, почалися реформи в освіті і суспільстві.

Проблемі освіти, зокрема, технічної освіти в Польщі присвятили свої дослідження польські вчені: Т. Новаккі, З. Домбровські, В. Зажецка, А. Маршалек, С. Шаек, Р. Польни, Х. Поханке, В. Фурманек та ін. Вплив технічної освіти на різносторонній розвиток особистості вивчали: Х. Поханке, З. Француз, Й. Напюрковський, С. Стасилович, З. Волк, М. Фрейман, С.-Д. Фрейман.

Метою статті є окреслення особливостей формування в учнів умінь технічної діяльності в Республіці Польща.

Загальною метою навчання предмету «Техніка» (в Україні - трудове навчання, технології) в базовій школі Польщі є досягнення учнями елементарного рівня загальнотехнічної орієнтації, озброєння основними практичними вміннями. Проте загальною метою навчання техніки в гімназії є підготовка до життя в технічній цивілізації, а конкретно — озброєння учнів визначеними практичними вміннями [1].

Діяльність учителів трудового навчання в базовій школі спрямована на забезпечення наступних досягнень учнів [1]:

1. Раціональна і етична поведінка в технічному середовищі.
2. Оцінювання своїх умінь, навичок, інтересів і технічних здібностей.
3. Опис та оцінювання технічних об'єктів і дій (за допомогою рисунків, символів і текстів; використання інформаційних технік) з різних точок зору (екологічної, економічної, естетичної).
4. Опрацювання технічних ідей у формі технічної документації (з використанням експериментування, технічного моделювання та інформаційних технологій; виконання основних вимірювань).
5. Планування і використання технічних завдань індивідуально та колективно; організація робочого місця.
6. Безпечне використання інструментів та домашньої техніки; «читання з розумінням різних технічних інструкцій, експлуатація велосипеда й безпечне пересування на ньому по дорогах (отримання велосипедної карти від 10-го року життя)».

Серед різних за змістом і характером діяльності вмінь у Республіці Польща на перше місце висуваються, зокрема на другому освітньому рівні (базова або основна школа), технологічні вміння, які полягають в опануванні правильним виконанням дій (операцій, заходів) у галузі обробки матеріалів при застосуванні відповідних інструментів, приладів і технічного обладнання. Ці вміння запроваджуються поступово у тісному зв'язку з реалізацією творчих завдань технологічного характеру [2].

Засвоєння учнями вмінь у межах визначеної технологічної операції не є справою одноразового її застосування на основі поданого вчителем зразка даної дії, а становить тривалий, специфічний за змістом і характером дидактичний процес. Він включає наступні, пов'язані між собою ланки [4]:

- усвідомлення учнями доцільності опанування даного вміння
- обговорення умов, необхідних для виконання визначеної технологічної операції;
- опрацювання технологічного правила (норми) виконання цієї операції;
- перше застосування учнями вивченого правила;
- закріплення вміння.

Усвідомлення доцільності опанування даного вміння — перша ланка цього процесу, яка повинна складати підставу позитивної мотивації навчання, правильного виконання відповідної технологічної операції. Набагато легше й швидше можна викликати в учнів переконання про доцільність опанування даним умінням тоді, коли необхідність застосування операцій виникає безпосередньо з конструкції конкретного виробу і опрацьованого за активної участі учнів технологічного плану, який є одним із складників технічної документації, що становить основу реалізації творчого завдання. Тому сумнівну цінність мають у цій ланці тільки припущення вчителя про потребу застосування даної операції як орієнтиру передбачених робіт у даній технологічній галузі.

Обговорення умов, необхідних для виконання визначеної технологічної операції, стосується передусім ознайомлення учнів з відповідними інструментами, приладами (контрольно-вимірювальними й допоміжними) та іншими засобами праці. Під час обговорення (на підставі демонстрації) інструментів, якими учні вже користувалися, вчитель повинен особливу увагу звернути на правильні назви і забезпечити умови формування в учнів узагальнених понять. Отже, на перший план виходять суттєві риси, що стосуються дії цього обладнання (чи групи інструментів), а також порівняння «нових» інструментів з уже вивченими раніше. У цій ланці повинно також бути обговорення вимог, що стосуються відповідної безпечної підготовки робочого місця до виконання визначеної операції.

Третьою ланкою процесу ознайомлення учнів з технологічною операцією є *опрацювання технологічного правила* (норми) виконання такої операції. У цій ланці вчитель повинен, в міру можливостей, при активній участі учнів визначити конкретні вимоги та норми правильної поведінки під час виконання даної операції. Вони стосуються виділення часткових дій (так званих технологічних переходів), визначення їх раціональної черговості способів їх виконання з використанням відповідних інструментів, із збереженням правильної осанки і дотриманням відповідних принципів безпеки праці. Опрацювання технологічного правила повинно бути пов'язане із демонструванням вчителем даної операції:

- демонстрування цілої операції з коментуванням дій (але без їхнього обговорення) і звернення уваги на осанку й порядок на робочому місці;

- демонстрування з чітким акцентуванням послідовності дій з одночасним обґрунтуванням (з участю учнів) способів їх виконання, зокрема правильного використання інструментів і приладів, а також вимог безпеки і гігієни праці.

Слід підкреслити, що необхідною є також перевірка розуміння учнями опрацьованого правила. Вона повинна бути у формі виконання даної операції одним з учнів і колективного контролю його дій рештою учнів, зосереджених біля місця, де відбувається демонстрування. Головний контроль проводить вчитель, зауваживши суттєву помилку, яку не помітили учні, знову демонструє ті дії, які викликають у учнів більші труднощі.

Перше застосування учнями вивченого правила — це четверта ланка перевірки. Здійснюється у вигляді пробних вправ на відходах матеріалу (особливо при складніших операціях, що вимагають більшої точності) або з включенням даної операції відразу у перебіг виготовлення виробу. У кожному названому випадку необхідним є особливий контроль з боку вчителя і колективне чи індивідуальне коригування дій, що були виконані з помилками значною частиною учнів чи навіть окремими учнями.

Закріплення вмінь — це остання ланка у процесі формування технологічних умінь. Реалізація цієї ланки (етапу) відбувається шляхом застосування вивченого правила в наступних, вказаних у конкретній програмі (календарному плануванні) техніки шляхом виконання творчих завдань. Необхідним при цьому є відповідне планування вправ: спочатку в щонайменше двох завданнях, потім поступово все рідше й рідше. При подальшому застосуванні вивченої операції зменшується контроль з боку вчителя, вирішальним стає самоконтроль. Систематичне і більш самостійне застосування учнями засвоєного вміння веде до поступового перетворення його в навичку, а отже, таке правильне виконання відповідних дій, яке вже не вимагає свідомого самоконтролю. [3]

Формування технологічних умінь, як уже згадувалося, відбувається під час виконання технологічних завдань, що складають основу у творчих завдань. Ці завдання одночасно слугують ознайомленню учнів з принципами організації праці, сприяють застосуванню вивчених на заняттях норм і принципів технічного рисунку.

Досвід по формуванню в учнів технологічних умінь, представлений в Республіці Польща може бути корисним і для організації навчального процесу з даного напрямку в Україні. Адже у сучасних умовах роботи школи нашої держави, коли значно обмежено час на реалізацію загальнотехнічного предмету у базовій школі, надзвичайно важко, з одного боку, забезпечити правильність підбору творчих завдань, в яких повністю реалізується процес ознайомлення учнів з логічними вміннями а з другого боку, виконати завдання, визначені програмовою основою загальної освіти. Тому вчителі, які усвідомлюють важливість формування вміння практичних навичок повинні намагатися враховувати на уроках трудового навчання повний цикл технологічних дій (аналіз потреб, проектування, конструювання конструкційно-технологічне планування, створення і експлуатація об'єктів техніки, ліквідація шкідливих наслідків технічних дій).

Література

1. Фрейман М. Технічні задачі як змістовна форма навчання праці в польській початковій школі. Наукові записки. Серія: Педагогіка і Психологія. Вип. 5. Тернопіль, 1998. С. 202-203.
2. Dydaktyka techniki : Praca Zbiorowa / red. H. Pochankego. Warszawa : PWN, 1985. 343 s.
3. Dąbrowski Z. Poznanie i działanie. Warszawa 1975. s.138
4. Pochanke H. Dydaktyczne problemy myślenia technicznego uczniow. Warszawa.1974. s.147.

Мороз О. В.

заступник директора з навчальної роботи
Коломийський індустріально-педагогічний технікум, м. Коломия

ІННОВАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Одним з видів інновацій в організації професійної освіти є введення дистанційного навчання. На відміну від заочного навчання дистанційне навчання дає можливість вчитися, перебуваючи на будь-якій відстані від навчального закладу. І якщо при заочному навчанні студенту доводиться неодноразово приїжджати в навчальний заклад, то дистанційне навчання дозволяє практично повністю цього уникнути. Ідея дистанційного навчання полягає в тому, що взаємодія викладача й студента відбувається у віртуальному просторі: обоє вони перебувають за своїми комп'ютерами й спілкуються за допомогою Інтернету.

Дистанційне навчання - сукупність технологій, що забезпечують доставку студентам основного обсягу навчального матеріалу, інтерактивна взаємодія студентів і викладачів у процесі навчання, надання студентам можливості самостійної роботи з навчальними матеріалами, а також у процесі навчання.

Нововведення або інновації характерні для будь-якої професійної діяльності людини і тому природно стають предметом вивчення, аналізу та впровадження. Інновації самі по собі не виникають, вони є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду окремих викладачів і цілих колективів. Одним з видів інновацій в організації професійної освіти є введення дистанційного навчання [1].

На сьогоднішній день існує багато рішень для систем дистанційного навчання, відмінних технічними можливостями, наявністю і рівнем складності різних функціональних компонентів, наприклад, Oracle (i-Learning), IBM (Learning Space), e-Learning компанії "Гіперметод", та засоби Open Source: MOODLE, ATutor, Dokeos, Claroline тощо.

Проте я б хотіла розглянути розповсюджену за принципом Open Source на умовах ліцензії GNU/GPL, систему MOODLE. Автором ідеї і концепції системи MOODLE, а також її засновником є Мартін Даугіамас (Martin Dougiamas – доктор педагогічних наук з Curtin University Technology, Perth, Австралія). Головною його метою було створення системи,